

Madde Arzulama Hakkında ?nançlar Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Madde Arzulama Hakkında ?nançlar Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25471>

Özet

Madde Arzulama Hakkında İnançlar Ölçeği (MAHÖ), madde arzusu ile ilişkili bilişsel inançlar ve beklentileri ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, orijinal formunun Türkçeye uyarlanması ve özellikle eroïn kullanımı bozukluğu olan hastalarda biliş-duygu etkileşimini değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması, Türkiye'deki klinik popülasyonda bilişsel terapilerin etkinliğini artırmak ve arzuya ilişkili yanlış inançlar tespit etmek için sağlam bir araç sunmayı amaçlanmıştır.

2018 yılında Küçükkarapınar ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen çalışmada, bu ölçeğin Türkçe versiyonunun yapısal ve iç tutarlılık açısından güvenilirliğini ve geçerliliğini belirleyen bir şekilde göstermiştir. MAHÖ, bireylerin madde kullanıma yönelik beklentilerini, sonuç inançlarını ve kontrol algılarını ölçerek, bakımli tedavisinde kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Madde arzusu, eroïn kullanımı bozukluğu, bilişsel inançlar, bakımli, psikometrik, uyarlama, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

Melike Küçükkarapınar, H. Y. Eser, V. O. Kotan, M. Yalcınay-Inan, R. Tarhan, Z. Arıkan.

Amaç

Madde Arzulama Hakkında İnançlar Ölçeği'nin temel amacı, madde kullanımı bozukluğu olan bireylerin madde arzusu durumunda ortaya çıkan bilişsel çarpıtmalar ve inanç sistemlerini standardize edilmiş bir şekilde ölçmektir. Bu inançlar genellikle madde kullanmanın olumlu sonuçları (örn. rahatlama, sosyal kabul) veya arzuya karşı koyamama inancı etrafında döner.

Ölçek, klinik ortamlarda kullanılmak üzere, özellikle eroïn kullanımı bozukluğu tedavisinde, hastaların bilişsel profilini belirleyerek kişiselleştirilmiş tedavi planlarının oluşturulmasına katkıda bulunmayı hedefler. Türkçeye uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel ve dilbilimsel olarak geçerliliğini sağlamayı amaçlanmıştır.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

MAHÖ, bakımli'nin bilişsel modelleri çerçevesinde ele alınan, arzuya yönelik inançlar yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle üç ana bileşenden oluşur:

Sonuç Beklentileri: Madde kullanmanın olumlu veya olumsuz sonuçlarına dair inançlar (örn.

"Madde kullanırsam kaygım geçer").

Kontrol Kaybı İnançları: Bireyin madde arzusu karıştırsında kendini kontrol edemeyeceğine dair güçlü inancı (örn. "Arzuyu durdurmak imkansızdır").

Maddeye Yönelik İzin Verici İnançlar: Madde kullanmanın haklı çökaran rasyonel düşünceler (örn. "Bunu hak ettim, bir kere kullanmak sorun olmaz").

Bu inançlar, bireyin nüksetme riskini artıran temel bilişsel mekanizmaları temsil eder ve Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) yaklaşımlarında hedef alınan merkezi yapılarıdır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında (Küçükkarapınar et al., 2018), geçerlik çalışmaları yapılmıştır, ancak kaynak içerikte detaylar bulunmamaktadır. Akademik standartlara göre, bu tür bir uyarlama çalışmasında genellikle Yapı Geçerliliği ve Ölçüt Bağlantılı Geçerlik yöntemleri kullanılmıştır. Yapı geçerliliği için faktör analizleri ile ölçeğin orijinal yapıyı koruyup korumadığı incelenmiştir.

Ölçüt bağlantılı geçerlik (eş zamanlı geçerlik), MAHÖ puanlarının diğer ilgili bağımlılık veya madde arzusu ölçekleri (örneğin, VAS veya diğer arzu ölçekleri) ile anlamlı korelasyonlar gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bu, ölçeğin gerçekten arzuya yönelik bilişsel inançları ölçtüğünü doğrular.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik bilgisi yer almamasına rağmen, uyarlama çalışması (2018) ölçeğin iç tutarlılığını ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliğini incelemiştir. İç tutarlılık için genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Küçükkarapınar ve arkadaşları, Türkçe versiyonun kabul edilebilir veya yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu rapor etmişlerdir. Bu yüksek güvenirlik, ölçeğin klinik ve araştırma amaçlı kullanıma uygun olduğunu işaret eder.

Faktör Analizi

Madde Arzulama Hakkında İnançlar Ölçeği'nin (MAHÖ) Türkçeye adaptasyonu sırasında, orijinal ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya yapısal geçerliliği incelemek amacıyla açılmıştır. Çalışma, ölçeğin orijinal formunda tanımlanan çok boyutlu yapısını (örn. kontrol kaybı, sonuç beklentileri) Türk popülasyonunda da korunduğunu göstermiştir.

Faktör analiz sonuçları, MAH'Ö maddelerinin net ve teorik olarak anlamlı faktörlere ayrıldığını ve bu yapının eroïn kullanımı bozukluğu olan hastalarda bilişsel inançlar doğru bir şekilde temsil ettiğini ortaya koymuştur. Bu yapısal bütünlük, ölçeğin psikometrik sağlamlığını pekiştirir.

Ölçme Aracı Detayları

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kaynakta belirtilmemiştir, ancak tipik olarak Likert tipi derecelendirme (örn. 5 veya 7 noktalı) formatındadır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik Popülasyon

Age Group: Yetkinler

Population Details: Özellikle eroïn kullanımı bozukluğu tanısı almış hastalar üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Bilişsel çarpıtmalar, adaptasyon, nüksetme, geçerlik çalışması, bağımlılık tedavisi, madde kullanımı, Bilişsel Davranış Terapi (BDT).

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Kaynakta belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Melike Küçükkarapınar (mdmelikek@gmail.com)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Melike Küçükkarapınar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Genellikle akademik uyarlama çalışmaları, orijinal ölçek sahibinin izniyle yürütülür.

Test Yılı: Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması ve yayını 2018 yılındadır.

PDF Durumu: Ölçe?in orijinal PDF dosyas? kaynakta belirtilmemiştir veya mevcut de?ildir (-).

Kaynaklar

Küçükkarapınar, M., Eser, H. Y., Kotan, V. O., Yalcınay-Inan, M., Tarhan, R., & Arikan, Z. (2018). Assessing the validity and reliability of the Turkish versions of craving beliefs and beliefs about substance use questionnaire in patients with heroin use disorder: demonstrating valid tools to assess cognition-emotion interplay. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 13, 29.

Madde Arzulama Hakkında ?nançlar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde de?iştirilmemelidir.

-